

การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ
A STUDY OF TRANSMISSION PROCESSES OF JAKHAY PERFORMANCE

BY RATEE WISETSURAKARN

นายไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ *

Kraisit Utchariyaprasit

รศ.ดร.ณรุทธิ์ สุตจิตร **

Assoc. Prof. Narutt Suttachitt, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมและสังเคราะห์ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ 2) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีตีความแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านประวัติส่วนตัว บิดาของครูสนับสนุนการเรียนดนตรีอย่างมาก (2) ด้านการศึกษาวิชาสามัญ ครูระตี วิเศษสุรการ ได้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ (3) ด้านการศึกษาวิชาดนตรี ครูระตี วิเศษสุรการ ได้เรียนกับครูที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก (4) ด้านการทำงาน ครูระตี วิเศษสุรการ ทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์จนเกษียณอายุราชการ (5) ด้านผลงาน ครูระตี วิเศษสุรการ มีผลงานด้านการสอน การบันทึกเสียง และมีผลงานเพลงจำนวนมาก 2) กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผู้สอน ครูระตี วิเศษสุรการ มีความเป็นครู (2) ด้านผู้เรียน ลูกศิษย์ของครูระตี วิเศษสุรการ เห็นคุณค่าของบทเพลง (3) ด้านเนื้อหาสาระ บทเพลงมีความโดดเด่นในด้านทำนอง (4) ด้านการเรียนการสอน ครูระตี วิเศษสุรการ ใช้วิธีการถ่ายทอดแบบท่องจำ ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเนื้อหาตามความสนใจ ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม มีขั้นตอนการสอนตั้งแต่เริ่มต้น จนผู้เรียนสามารถถ่ายทอดให้รุ่นต่อไปได้

* นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: kraisit.u@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: narutt.s@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

This research aimed to: 1) gather and synthesis the biography of Ratee Wisetsurakarn, and 2) to study the Jakhae performance transmission process of Ratee Wisetsurakarn, using qualitative research methodology. The data were gathered through interviews and employed deductive data analysis.

The findings were as follows: 1) The biography of Ratee Wisetsurakarn is divided into five aspects: (1) personal history: her father strongly supported music lessons; (2) education: she attended various educational institutions; (3) music education: she studied with many famous teachers; (4) work: she worked in a public relations department until her retirement; and (5) work experience: she had experience in teaching and recording and she had a lot of songs. 2) The transmission process of Ratee Wisetsurakarn is divided into four aspects: (1) the teacher: she had more properties of being a teacher; and (2) students: her students valued her songs. (3) content: the songs had outstanding melodies; and (4) instruction process: she used rote learning. She was important in the process, but students had the opportunity to select content based on their own interests. Instill moral and ethical. There were steps to her teaching process from the beginning and students went on to teach the next generation.

คำสำคัญ: กระบวนการถ่ายทอด / จะเข้ / ระตี วิเศษสุรการ

KEYWORDS: TRANSMISSION PROCESSES / JAKHAY / RATEE WISETSURAKARN

บทนำ

วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและกำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ เป็นระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ เมื่อมีการสร้างขึ้นแล้ว จึงสอนให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอด (อมรา พงศาพิชญ์, 2541)

วัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ ประการแรก “มีการสะสม” ต้องมีทุนเดิมและมีการสะสมและพอกพูนทุนนั้นให้มากขึ้นไป ประการที่สอง “มีการปรับปรุง” เมื่อยุคสมัยและความเป็นอยู่เปลี่ยนไป วัฒนธรรมต้องได้รับการดัดแปลงสิ่งที่ยังบกพร่องอยู่ ประการที่สาม “มีการถ่ายทอด” มีการอบรมและเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่นไว้ไม่ให้ขาดตอน วัฒนธรรมจะหมดสภาพแห่งความเจริญงอกงาม ถ้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งบกพร่องไป (พระยาอนุมานราชธน, 2498) จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก วัฒนธรรมจะต้องได้รับการเรียนรู้และถ่ายทอดแก่ผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง

วัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของไทยได้อย่างชัดเจน คือ ดนตรีไทยและเพลงไทย ซึ่งเกิดขึ้นจากบรรพบุรุษของไทย มีการสั่งสมจนกลายเป็นรูปแบบอย่างในปัจจุบัน นับเป็นเครื่องมือที่ช่วยกล่อมเกล่าจิตใจของคนไทยได้อย่างยิ่ง และมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยก่อนกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (สงบศึกธรรมวิหาร, 2545)

การเรียนรู้ดนตรีไทยมีกรอบทางวัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้ดนตรีไทยมีอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ให้รู้ เป็นการเรียนรู้ทุกอย่างตามแบบแผนและวัฒนธรรมทางดนตรี ผู้สอนมีบทบาทมากและต้องเข้มงวดให้ผู้เรียนเกิดแบบแผนในการปฏิบัติเบื้องต้น ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้และเลียนแบบแนวทางการบรรเลงจากครูซึ่งเป็นต้นแบบให้ได้มากที่สุด 2) การนำสู่บริบทดนตรี เป็นการเรียนเพื่อให้รู้จักเงื่อนไขของการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามกาลเทศะที่เหมาะสม เนื่องจากดนตรีไทยมีความเป็นอิสระและให้ความสำคัญกับปัจเจกชนของผู้แสดง ผู้เรียนจะต้องเข้าใจบริบทของดนตรี โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ 3) ความมีอัตลักษณ์ เป็นการ

บรรเลงดนตรีได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง เมื่อผู้เรียนมีความรู้ทั้งเรื่องแบบแผนการบรรเลงและบริบทของดนตรีแล้ว ผู้เรียนจะสามารถเลือกบรรเลงได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทักษะและสติปัญญาของผู้เรียนที่จะสามารถพัฒนามาถึงขั้นนี้ด้วยบทบาทของผู้สอน คือ การเป็นผู้ชี้แนะและวิจารณ์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนให้มีความโดดเด่น 4) การประจักษ์ความสมบูรณ์ เป็นความสามารถในการแสดงเอกลักษณ์ทางดนตรีได้อย่างอิสระและเป็นต้นแบบในการสืบทอดดนตรีได้ (รังสิพันธุ์ แข็งขัน, 2552)

กระบวนการเรียนรู้ดนตรีไทยมีขั้นตอนดังที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ยังมีความแตกต่างในประเด็นของการถ่ายทอด เนื่องจากเครื่องดนตรีของไทยมีจำนวนมาก การถ่ายทอดการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดจึงจะต้องมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจับเครื่องดนตรี ทำนองในการบรรเลง การปฏิบัติพื้นฐานเครื่องดนตรี จนไปถึงการปฏิบัติเครื่องดนตรีขั้นสูง จะใช้เป็นเครื่องดนตรีไทยชนิดหนึ่งที่มีประวัติมาอย่างยาวนาน ดังที่ ทวีสิทธิ์ ไทโรจิตร (2522) ได้กล่าวไว้ว่า จะใช้ได้รับการคิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในสมัยอยุธยา เป็นสมัยที่ดนตรีไทยเจริญมาก และถือกันว่าสมัยนี้เป็นยุคทองของดนตรีไทย

ความนิยมในการบรรเลงจะใช้มาอย่างต่อเนื่อง ตามที่ มนตรี ตราโมท (2535) ได้กล่าวไว้ว่า แต่เดิมในวงมโหรีมีเครื่องดีอยู่ชนิดเดียว คือ กระจับปี ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้นำจะเข้ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของมอญเข้ามาบรรเลงอยู่ในวงมโหรี และยกเลิกการใช้กระจับปีในวงมโหรีไป และในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้แก่ข้าหลวงที่ทำงานในกรมมหรสพอีกจำนวนมาก หนึ่งในนั้นจะเข้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ ปรากฏนามว่า “ว่องจะเข้รับ”

จากความนิยมในการบรรเลงจะเข้ การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้จึงมีความต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนเกิดเป็นศิลปินที่มีความสามารถและเอกลักษณ์ในการบรรเลงจะเข้หลายท่าน ศิลปินด้านการบรรเลงจะเข้มีจำนวนมาก แต่ละท่านมีรูปแบบการบรรเลง (Style) ที่แตกต่างกัน และมีอัตลักษณ์เฉพาะตน ครูระติ วิเศษสุรการ เป็นหนึ่งในศิลปินด้านการบรรเลงจะเข้ที่มีชื่อเสียงและมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างในการบรรเลงจะเข้ของศิลปินรุ่นใหม่อีกด้วย ความสำคัญและผลงานของครูระติ วิเศษสุรการ ผู้วิจัยได้สรุปรวบรวมไว้ ดังนี้

1) ครูระติ วิเศษสุรการ ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้โดยตรงจากครูจะเข้คนสำคัญของไทยหลายท่าน ได้แก่ ครูสังวาลย์ กุลวลีกี ครูชุม กมลวาทิน ครูจ่าง แสงดาวเด่น และครูแสวง อภัยวงศ์ ซึ่งครูโบราณแต่ละท่านมีเอกลักษณ์เฉพาะตน จึงทำให้ครูระติ วิเศษสุรการ เกิดความเชี่ยวชาญในการบรรเลงจะเข้เป็นอย่างมาก และเกิดเป็นอัตลักษณ์ในการบรรเลงจะเข้ของครูระติ วิเศษสุรการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้เรียนกับครูจะเข้ที่มีลักษณะเด่นในการบรรเลงจะเข้ที่แตกต่างกัน

2) ครูระติ วิเศษสุรการ มีหลักในการใช้ไม้ดีดและนิ้วที่สัมพันธ์กัน มีผลงานเพลงที่สืบทอดมาจากครูโบราณจำนวนมาก เช่น เพลงเดี่ยวแขกมอญและเพลงเดี่ยวกราวโน ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูจ่าง แสงดาวเด่น เพลงเดี่ยวลาวแพน ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูชุม กมลวาทิน เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นผลงานเพลงอันทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

3) ครูระติ วิเศษสุรการ มีผลงานการบันทึกเสียงจำนวนมาก เนื่องจากครูระติ วิเศษสุรการ รับราชการอยู่ที่กรมประชาสัมพันธ์ จึงมีโอกาสดำเนินการบรรเลงเดี่ยวและการบรรเลงประกอบการขับร้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเผยแพร่และเป็นวิทยาทานให้แก่ผู้ที่สนใจดนตรีไทย

4) ครูระติ วิเศษสุรการ มีลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ไว้ และกลุ่มลูกศิษย์ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ตามแบบอย่างของครูระติ วิเศษสุรการ อย่างต่อเนื่อง

5) ครูระตี วิเศษสุรการ เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ในการบรรเลงจะเข้ และมีฝีมือทางด้านการบรรเลงจะเข้ เป็นอย่างสูง ดังที่ครูนิภา อภัยวงศ์ (2531) ได้กล่าวถึงไว้ว่า

“คุณระตีเองเป็นคนดีจะเข้ได้ชัดเจนหนักไปทางครูจ่าง แสงดาวเด่น มีทาง จะเข้ประดิดประดอยมาก ถ้าจะเปรียบเทียบฝีมือคุณระตีกับคนจะเข้ท่านอื่น ก็เปรียบ ได้กับผ้าปูมกับผ้าชนิดอื่น ๆ ที่ไม่มีค่าเท่า ซึ่งผ้าปูมเองมีเนื้อละเอียดมากเอาไปไปยังไม่ ติดต้นไผ่เลย ย่อมจะต้องดีกว่าผ้าชนิดอื่น ๆ อยู่อย่างแน่นอน”

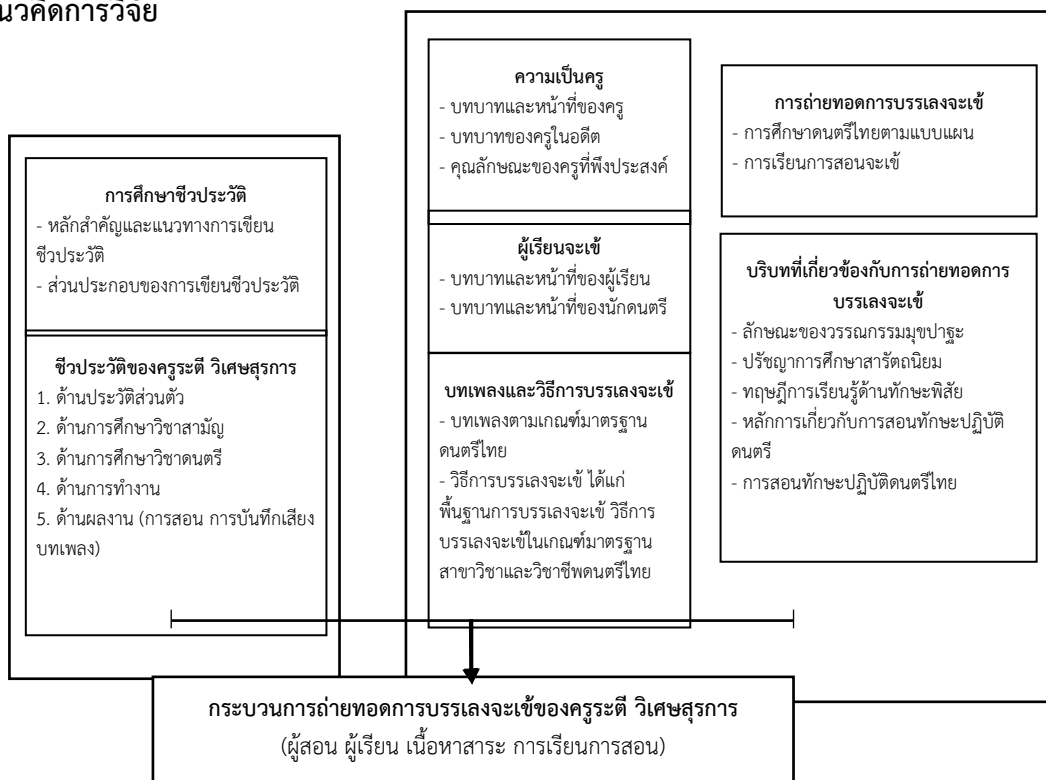
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะรวบรวมและสังเคราะห์ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ และศึกษา กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการ วิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างชีวประวัติกับ กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ได้รับการสืบทอดกันมา จากรุ่นสู่รุ่น

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. รวบรวมและสังเคราะห์ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ
2. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิเคราะห์ผล ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มลูกศิษย์ มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้โดยตรงจากครูระตี วิเศษสุรการ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวชั้นสูงจากครูระตี วิเศษสุรการ

2) กลุ่มผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากกลุ่มลูกศิษย์ มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวชั้นสูงจากกลุ่มลูกศิษย์ หรือเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้โดยตรงจากกลุ่มลูกศิษย์อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตีความแบบอุปนัย (Inductive) จากนั้นสร้างข้อสรุปและนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. การรวบรวมและสังเคราะห์ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ

ครูระตี วิเศษสุรการ เป็นนักจะเข้ที่มีชื่อเสียงที่สุดท่านหนึ่ง ด้วยฝีมือการบรรเลงจะเข้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ จึงมีคุณค่าแก่การศึกษาและเป็นแบบอย่างที่น่าสนใจแก่ผู้ที่สนใจเล่นจะเข้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้นำเสนอชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านประวัติส่วนตัว

ครูระตี วิเศษสุรการ เกิดเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2466 เป็นบุตรของพันโทพระวิเศษสุรการ (ต่วนไชยสุต) กับนางแจ่ม วิเศษสุรการ ซึ่งมารดาเป็นน้องสาวของพระยาอนุমানราชธน (ยง เสฐียรโกเศศ) ครุมีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาทั้งหมด 6 คน

ช่วงชีวิตในวัยเยาว์ของครูระตี วิเศษสุรการ มีความใกล้ชิดกับสถาบันพระมหากษัตริย์ บิดาของครูได้นำครูเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้รับพระราชทานนามให้ครูว่า “ระตี” ซึ่งแปลว่าความรัก ความยินดี ภายหลังบิดาจึงพาเข้าไปถวายตัวเป็นข้าหลวงเรือนนอกในวังของสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายา

ตอนเป็นเด็ก ครูระตี วิเศษสุรการ ถูกฝึกให้มีระเบียบวินัยในการซ้อมดนตรีเป็นอย่างมาก บิดาของครูได้เชิญครูจากกรมมหรสพมาสอนที่บ้าน และบังคับให้ครูซ้อมจะเข้ โดยนำจะเข้ตั้งโต๊ะไว้ข้างมุ้งและจะปลุกครู

ตั้งแต่ตีห้าทุกวันเพื่อตื่นมาซ้อมจะเข้า บิดาของครูระตี วิเศษสุรการ จึงมีส่วนในการสนับสนุนการเรียนดนตรีของครูอย่างมาก

ด้านการศึกษาวิชาสามัญ

หลังจากที่ครูระตี วิเศษสุรการ ได้ออกจากวัง ครูเข้าเรียนที่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ ต่อมาจึงมาเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูเขมะสิริอนุสสรณ์ จากนั้นถึงไปเรียนเตรียมธรรมศาสตร์ ถือเป็นการศึกษาสูงสุดของครู

ด้านการศึกษาวิชาดนตรี

ครูระตี วิเศษสุรการ เริ่มเรียนจะเข้ากับครูสังวาลย์ กุลวัลย์ โดยบิดาพามาเรียนที่สโมสรของกระทรวงกลาโหม ได้เรียนเพลงตับตันเพลงฉิ่ง แต่เรียนได้ไม่นาน จากนั้นบิดาได้เชิญครูชุ่ม กมลวาทิน มาสอนที่บ้าน ได้เรียนเพลงทั่วไป และได้ต่อเพลงเดี่ยวสำคัญ ได้แก่ เพลงลาวแพน ซึ่งเป็นทางที่มีความพิเศษและแปลกกว่าทางอื่น เมื่อครูชุ่มถึงแก่กรรม บิดาได้เชิญครูจ่าง แสงดาวเด่น มาสอนที่บ้าน ครูระตีได้หลักการติดจะเข้า ได้เรียนเพลงหลัก ๆ เช่น เพลงเถา เพลงทยอย และได้ต่อเพลงเดี่ยวสำคัญ ได้แก่ เพลงมุล่ง เพลงแขกมอญ และเพลงกราวโน หลังจากครูจ่างถึงแก่กรรม ครูระตีได้มาเรียนเพลงเพิ่มเติมจากครูแสง อภัยวงศ์ ที่บ้านของครูแสง เนื่องจากครูระตีเป็นคนหัวไว ต่อเพลงเร็ว ครูแสงจึงรักครูระตีมาก ได้คิดเพลงเดี่ยวให้ใหม่อีกจำนวนมาก เช่น เพลงสารถิ เพลงเชิดนอก เพลงทยอยเดี่ยว เพลงกราวโน เถา แต่เพลงเดี่ยวที่ครูระตีชื่นชอบที่สุด คือ เพลงจีนขิมใหญ่ซึ่งมีความโดดเด่น และแตกต่างจากทางของครูท่านอื่นอย่างสิ้นเชิง หลังจากนั้นเมื่อครูระตีได้เข้ามาทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์ ได้เจอกับครูพุ่ม บาปุยะวาทย์ ครูพุ่มได้ทำทางเดี่ยวให้ครูระตีใหม่ คือ เพลงสารถิ และได้เรียนรู้การบรรเลงจะเข้าในวงสังคีตสัมพันธ์อีกด้วย

ด้านการทำงาน

ครูระตี วิเศษสุรการ ได้เริ่มเข้าทำงานที่กรมชลประทาน ทำงานเกี่ยวกับงานธุรการ ต่อมารับราชการที่หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร และโอนไปยังกรมโฆษณาการตามลำดับ จนกระทั่งกรมโฆษณาการได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นกรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดตั้งแผนกบันเทิงขึ้น ครูระตีจึงได้โอนเข้ามาทำงานในแผนกนี้

ด้านผลงาน

ครูระตี วิเศษสุรการ ได้ถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าไว้ให้ลูกศิษย์จำนวนมากตาม องค์การและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ ชมรมดนตรีไทย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ชมรมดนตรีไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สาขาวิชาดนตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา โรงเรียนพันธะวัฒนา เป็นต้น

ครูระตี วิเศษสุรการ มีผลงานการบันทึกเสียงที่กรมประชาสัมพันธ์จำนวนมาก ทั้งการบรรเลงวงและการบรรเลงเดี่ยว นอกจากนี้ยังมีการบันทึกเสียงในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น การอวดรายการวิทยุของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล โดยมีอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้ขับร้อง การอัดเสียงให้แก่ศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ เพื่อใช้ในการศึกษา การอัดแผ่นเสียงกับห้างแผ่นเสียงคาเธ่ย์ จำกัด โดยมีหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) เป็นผู้ควบคุม เป็นต้น

ครูระตี วิเศษสุรการ มีผลงานเพลงเก่าของครูโบราณและเพลงเดี่ยวที่แต่งขึ้นใหม่จำนวนมาก โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1.เพลงที่ใช้บรรเลงกับวง เป็นเพลงเก่าซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากครูโบราณหลายท่าน ได้แก่ ครูสังวาลย์ กุลวัลย์ ครูชุ่ม กมลวาทิน ครูจ่าง แสงดาวเด่น และครูแสง อภัยวงศ์ 2.เพลงเดี่ยว มีทั้งเพลงเดี่ยวที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูโบราณและเพลงเดี่ยวที่แต่งขึ้นใหม่ร่วมกับครูสมาน ทองสุโชติ จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงสุดสงวน เพลงนกขมิ้น เพลงสุรินทราหู และเพลงอาถรรพ์

ช่วงสุดท้ายของชีวิต

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2530 ครูระตี วิเศษสุรการ เริ่มมีอาการป่วยเป็นไข้ จึงเข้าตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ปรากฏว่าครูป่วยเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว จึงเข้ารับรักษาตัวมาโดยตลอด จนปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2531 ครูมีอาการดีขึ้น สามารถกลับบ้านได้ ครูพักอยู่ที่บ้านได้ไม่นานก็มีอาการหน้ามืด จึงเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลเดิมอีกครั้ง จนถึงคืนวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2531 ครูทานข้าวได้มากเป็นพิเศษ แต่มีอาการเหนื่อยและสมองเริ่มรับความรู้สึกช้า พอเช้าวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2531 ประมาณ 10.00 น. ครูก็สิ้นลมอย่างสงบ

2. การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระ และด้านการเรียนการสอน ซึ่งทั้ง 4 ส่วนมีความสอดคล้องและส่งผลต่อกัน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านผู้สอน

1) **ด้านความรู้** ครูระตี วิเศษสุรการ มีความรู้จริงในเรื่องที่สอน เป็นผู้ที่พัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง และสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่นำมาใช้ในการเรียนการสอนของตน โดยการแต่งเพลงเดี่ยวขึ้นมาใหม่ร่วมกับครูสมาน ทองสุโชติ จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงสุดสงวน เพลงนภขมื่น เพลงสุรินทราหู และเพลงอาถรรพ์ และได้เผยแพร่ออกกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์

2) **ด้านการสอน** ครูระตี วิเศษสุรการ มีความเป็นครูสูง มีความสามารถในการสั่งสอนและพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างและความสนใจของผู้เรียน มีการเสริมสร้างความสนใจในตัวผู้เรียน ตลอดจนการชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิต มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงผู้ใหญ่

3) **ด้านบุคลิกภาพ** ครูระตี วิเศษสุรการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพในการบรรเลงดนตรีที่ดี ได้แก่ การนั่งตัวตรง ทำนั่งสง่า วางตัวได้เหมาะสม พูดจาไพเราะ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

4) **ด้านคุณธรรมและจริยธรรม** ครูระตี วิเศษสุรการ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีวินัยในการทำงานและการฝึกซ้อมดนตรี เป็นผู้มีเมตตาต่อลูกศิษย์และเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ที่มีจิตใจดี ไม่พูดถึงผู้อื่นในทางเสื่อมเสีย เป็นผู้มอบวิชาความรู้โดยไม่ปิดบัง มีความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์และมีความนอบน้อมต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่าตน

ด้านผู้เรียน

1) **บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนในฐานะศิษย์ของครู** ลูกศิษย์ของครูระตี วิเศษสุรการ มีบทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอน ยกย่องเชิดชูครู ดูแลเอาใจใส่ และเลียนแบบการบรรเลงจะเข้จากครู นอกจากนั้น ลูกศิษย์ยังช่วยกันรักษาท่วงเพลงและทางเพลงที่เป็นของครูไว้ เพราะว่าลูกศิษย์มีความซาบซึ้งในความงามของบทเพลงที่ครูได้สร้างสรรค์ และทำหน้าที่ส่งต่อความรู้ผ่านการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้เพื่อสานต่อเจตนารมณ์ของครู กระบวนการต่าง ๆ ทำให้เกิดความซาบซึ้งในฐานะศิษย์

2) **บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนในฐานะนักดนตรี** ลูกศิษย์ของครูระตี วิเศษสุรการ เป็นผู้ที่มีฝีมือในการบรรเลงจะเข้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อุทิศตนให้แก่การพัฒนางานดนตรีไทย มีความรู้รอบในบริบทดนตรีไทย จึงสามารถให้มุมมองและแง่คิดต่อวงการดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม ให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่และครูบาอาจารย์ที่สร้างสรรค์บทเพลง นอกจากนั้น ลูกศิษย์ของครูระตี วิเศษสุรการ ได้ทำ

หน้าที่ถ่ายทอดการบรรเลงจะช่วยให้ลูกศิษย์ของตนเองอย่างไม่ปิดบัง มีความสามารถในการถ่ายทอด มีการพัฒนาการสอนของตนเอง และสามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของครุระตี วิเศษสุรการ

ด้านเนื้อหาสาระ

บทเพลงของครุระตี วิเศษสุรการ มีเอกลักษณ์และลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) บทเพลงของครุระตี วิเศษสุรการ มีความโดดเด่นในด้านทำนอง โดยลักษณะของกลอนเพลงมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพลงเก่าที่ครุระตี วิเศษสุรการ ได้รับถ่ายทอดมาจากครูชุม กมลวาทิน ถือเป็นเพลงที่ส่งผลต่อพื้นฐานการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ โดยสะท้อนให้เห็นภาพชัดจากเพลงเดี่ยว ได้แก่ เพลงลาวแพนทางครูชุม กมลวาทิน ที่มีเทคนิคในการบรรเลงจะเข้ครบถ้วนสมบูรณ์

2) ทางเพลงของครุระตี วิเศษสุรการ ยึดหลักการดำเนินทำนองตามแบบอย่างทางระนาดเอก ลักษณะสำคัญของการดำเนินทำนองนี้ เป็นรูปแบบของทำนองที่มีลักษณะไล่เรียงกัน โดยครุระตี วิเศษสุรการ ได้รับอิทธิพลจากการสอนครูจ่าง แสงดาวเด่น

3) เพลงเดี่ยวที่แต่งขึ้นใหม่ ได้แก่ เพลงสุดสงวน เพลงนกขมิ้น เพลงสุรินทราหู และเพลงอาถรรพ์ ได้รับอิทธิพลในการดำเนินทำนองมาจากปี่พาทย์ด้วย เนื่องจากครุระตี วิเศษสุรการ ได้ร่วมประพันธ์เพลงเดี่ยวนีกับครูสมาน ทองสุโชติ ซึ่งเป็นครูปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ ลักษณะกลอนเพลงมีระเบียบ มีระบบการใช้นิ้ว และทางมีความแพรวพราว

วิธีการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ มีเอกลักษณ์และลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) วิธีการบรรเลงจะเข้ยึดแนวทางการบรรเลงมาจากครูจ่าง แสงดาวเด่น ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า จะเข้สามารถเป็นผู้นำวงได้ ประดุจระนาดเอกในวงปี่พาทย์

2) หลักการใช้ไม้ดีดมีความสำคัญอย่างมากต่อวิธีการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ ลักษณะของไม้ดีดมีขนาดเล็ก เมื่อพันเข้ากับนิ้วแล้ว ไม้ดีดจะอยู่ในช่วงของมือ ไม้ดีดต้องตั้งตรง และกดไม้ดีดลงให้ลึก

3) การบรรเลงเน้นคุณภาพเสียงที่ชัดเจนเป็นสำคัญ ทั้งในการบรรเลงช้าและเร็ว เสียงจะต้องออกมาชัดเจนเป็นอันดับแรก

4) ทำนองในการบรรเลง ควรนั่งหลังตรง และนิยมนั่งพับเพียบหันปลายเท้าไปทางขวา

5) เทคนิคในการบรรเลงจะเข้ การปิดไม้ดีดออกและเข้า เสียงต้องดังเท่ากัน การรวบไม้ดีด เน้นให้ไม้ดีดกว้างจะทำให้เสียงหนักแน่น ความดังของเสียงการสับต้องดังเท่ากับการติดเก็บ การติดสับแบบรวบเสียง และการติดชัยแบบรวบเสียงเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวิธีการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ

ด้านการเรียนการสอน

วิธีการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) ใช้วิธีการถ่ายทอดแบบท่องจำ ไม่มีการจดบันทึก ส่งต่อความรู้ผ่านการสอนที่เน้นคุณภาพโดยใช้การเรียนแบบตัวต่อตัว ผู้สอนบรรเลงฝึกซ้อมร่วมกับผู้เรียนตลอดกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นทักษะการจำเป็นพื้นฐาน แต่สามารถใช้เทคโนโลยีในการช่วยจำบทเพลงได้ ลักษณะของความรู้มีความเป็นหลักเป็นฐาน แต่จะสามารถพลิกแพลงได้ในบางกรณี เช่น ถ้าเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงทั่วไป สามารถเพิ่มเติมหรือตกแต่งทำนองได้ตามความเหมาะสม แต่ถ้าเป็นเพลงเก่าหรือเพลงเดี่ยว ไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขได้ เนื่องจากครุระตี วิเศษสุรการ เห็นความสำคัญและให้ความเคารพต่อครูบาอาจารย์ที่ได้สร้างสรรค์บทเพลงอย่างมาก จึงมีเจตนาที่จะส่งต่อความรู้ของครูโบราณให้แก่ผู้ที่เห็นคุณค่าของบทเพลง

2) ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด เป็นศูนย์กลางของความรู้ แต่มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น และเลือกวิชาความรู้ตามความสนใจได้ด้วย โดยผู้สอนจะตรวจสอบความสามารถและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเช่นกัน มีการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักดนตรีไทยด้วยลักษณะสำคัญในข้อนี้จะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้เป็นอย่างดี วิธีการถ่ายทอดนี้ทำให้เกิดความซาบซึ้งระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ขั้นตอนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุรการ สามารถลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดได้ดังนี้

- 1) ผู้สอนพิจารณาผู้เรียนโดยตรวจสอบพื้นฐานของผู้เรียนทั้งภูมิหลังการเรียนดนตรี และพื้นฐานการบรรเลงจะเข้ของผู้เรียนผ่านการบรรเลง
- 2) ผู้เรียนเลียนแบบการบรรเลงของผู้สอน ทั้งทำนองบรรเลง การพันไม้ดีด การใช้ไม้ดีด และการใช้นิ้วในการดำเนินทำนอง ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะแสดงตัวอย่างให้ผู้เรียนดู
- 3) ผู้เรียนสังเกตการบรรเลงของผู้สอนอย่างละเอียด และฝึกซ้อมอย่างเข้มข้น โดยมีผู้สอนคอยกำกับการฝึกซ้อมและชี้แนะตลอดการเรียนการสอน
- 4) ผู้เรียนสามารถบรรเลงได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจรูปแบบการบรรเลงของครูระตี วิเศษสุรการทั้งด้านบทเพลงและวิธีการบรรเลงจะเข้
- 5) ผู้สอนพัฒนาผู้เรียนผ่านประสบการณ์ตรง ทั้งการเรียนรู้บริบทดนตรี และการบรรเลงรวมวง
- 6) ผู้เรียนสามารถบรรเลงได้อย่างเป็นธรรมชาติและสามารถเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ให้ลูกศิษย์ได้ต่อไป

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการอภิปรายออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การอภิปรายผลการรวบรวมและสังเคราะห์ชีวประวัติของครูระตี วิเศษสุรการ

จากผลการวิจัย พบว่า ครูระตี วิเศษสุรการ เป็นนักจะเข้ที่มีชื่อเสียงที่สุดท่านหนึ่ง บิดาของครูระตี วิเศษสุรการ มีส่วนในการสนับสนุนการเรียนดนตรีของครูอย่างมาก โดยการแสวงหาครูจะเข้ที่มีฝีมือดีและมีชื่อเสียงมาสอนให้ครูอย่างตัวต่อตัว ไม่ว่าจะเป็นครูชุ่ม กมลวาทิน หรือครูจ่าง แสงดาวเด่น ล้วนเป็นนักจะเข้ที่มีฝีมือมากในสมัยนั้น และเป็นนักดนตรีที่ทำงานอยู่ในกรมมหรสพอีกด้วย อีกทั้งบิดาของครูยังปลูกฝังระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมดนตรีให้ครูตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อสำเร็จทำงาน ครูระตี วิเศษสุรการ ได้สร้างผลงานทางดนตรีมาอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนมาก ทั้งฝีมือที่ยากจะมีใครเทียบเคียงและผลงานการสร้างสรรคบทเพลงอันทรงคุณค่า อาจกล่าวได้ว่าครูระตี วิเศษสุรการ เป็นผู้ที่มียุทธยานทางด้านจะเข้อย่างแท้จริง

สมิต อาชวนิจกุล (2555) ได้อธิบายไว้ว่า อัจฉริยะบุคคล คือ มนุษย์ที่มีความสามารถมากกว่าคนทั่วไป สามารถสร้างผลงานที่โดดเด่นหรือเป็นที่ประทับใจ อาจเกิดจากพรสวรรค์หรือจากการฝึกฝนตนเองก็เป็นไปได้ และยังได้เสนอข้อแนะนำในการพัฒนาตนเองให้ไปสู่ความเป็นอัจฉริยะบุคคลไว้ 4 ประการ ได้แก่

- 1) ฝึกฝนตนเองโดยใช้ความสามารถให้เต็มที่ มีความเพียรและความอดทน
- 2) เป็นผู้ริเริ่ม สร้างผลงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นนักคิด นักทำ และเป็นตัวของตัวเอง

3) อัจฉริยภาพเป็นสิ่งที่ฝึกฝนกันได้ โดยการปรับปรุงแก้ไขอุปนิสัยของตนเอง

4) อัจฉริยบุคคลที่มีพรสวรรค์มาตั้งแต่กำเนิดเป็นผู้ที่ทำความเข้าใจให้เป็นความจริง และสร้างผลงานที่ยอดเยี่ยมและเป็นที่น่าเชื่อถือแก่โลก

ดังนั้น ปัจจัยสู่ความเป็นเลิศทางดนตรีจึงไม่ใช่เป็นเพียงพรสวรรค์ที่ได้มาตั้งแต่กำเนิด แต่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ฝึกฝน พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

อุษณีย์ โพธิสุข (2543) ได้เสนอปัจจัยในการสร้างอัจฉริยภาพของมนุษย์ไว้หลายประการ แต่ผู้วิจัยได้คัดเลือกปัจจัยที่สอดคล้องกับชีวประวัติของครูระติ วิเศษสุรการ ในการวิเคราะห์ ดังนี้ ประเด็นแรก การเลี้ยงดูที่บ้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสูงให้การสร้างอัจฉริยภาพ สติปัญญาที่ดี และทักษะพื้นฐานทางความคิดของผู้เรียน เนื่องจากครอบครัวของครูระติ วิเศษสุรการ เป็นครอบครัวที่มีความพร้อมในการส่งเสริมการศึกษาของลูกอย่างมาก บิดาของครูเป็นข้าราชการ จึงสนับสนุนการเรียนของลูกได้เป็นอย่างดี อีกทั้งได้เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และปลูกฝังความมีวินัยในการซ้อมดนตรีให้ครูระติ วิเศษสุรการ ตั้งแต่วัยเด็ก จึงส่งผลให้ครูระติ วิเศษสุรการ เป็นผู้รักในดนตรีและมีความสามารถสูงได้ในเวลาต่อมา ประเด็นที่สอง สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะคล้อยตามไปกับสภาพแวดล้อมของสังคม บริบทสังคมในสมัยรัชกาลที่ 6 ดนตรีไทยถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนในสังคม สถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วนในการสนับสนุนอย่างเต็มที่ จึงส่งผลไปสู่ประเด็นที่สาม คือ ระดับองค์ความรู้และความเข้มแข็งทางวิชาการในสังคมนั้น การสนับสนุนทางดนตรีของสถาบันพระมหากษัตริย์ทำให้เกิดแหล่งรวมความรู้ทางดนตรีและเกิดนักดนตรีที่มีความสามารถสูงและสามารถถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีให้แก่ลูกศิษย์ได้

ดังนั้น ครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเป็นอัจฉริยภาพในบุคคล แต่การส่งเสริมนั้นต้องเกิดจากความเข้าใจ คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนด้วย มิเช่นนั้นอาจส่งผลในทางตรงกันข้ามได้ และควรจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและดึงดูดความสนใจ ให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคย จนกลายเป็นความชอบได้ในที่สุด การถ่ายทอดความรู้จากครูที่มีความชำนาญเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญมาก มีส่วนในการสร้างแรงจูงใจและเป็นพื้นฐานทางด้านดนตรีได้

2. การอภิปรายผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระติ วิเศษสุรการ

จากผลการวิจัย พบว่า ครูระติ วิเศษสุรการ มีความรู้จริงในเรื่องที่สอน มีความสามารถในการสั่งสอนและพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ลูกศิษย์ของครูระติ วิเศษสุรการ เลียนแบบการบรรเลงจะเข้จากครู มีความซาบซึ้งในฐานะศิษย์ และซาบซึ้งในความงามของบทเพลงที่ครูได้สร้างสรรค์ ตลอดจนทำหน้าที่ส่งต่อความรู้ของครูผ่านการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ บทเพลงของครูระติ วิเศษสุรการ มีความโดดเด่นในด้านทำนอง วิธีการบรรเลงจะเข้มีแบบแผนและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้เป็นวิธีการสอนแบบมุขปาฐะ มีขั้นตอนในการถ่ายทอด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกบทเพลง และเน้นการเลียนแบบอย่างครู

การเลียนแบบอย่างครูเป็นรูปแบบที่ใช้ในการถ่ายทอดดนตรีไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากการเรียนจะเข้ของครูระติ วิเศษสุรการ ช่วงวัยเด็กครูได้ซึมซับแบบอย่างการบรรเลงจะเข้ที่ดีจากครูโบราณ จนยึดเป็นหลักในการบรรเลงจะเข้มาตลอดช่วงชีวิตของครู ความเป็นตัวตนของครูระติ วิเศษสุรการ เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์มาอย่างยาวนาน จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานเพลงเดี่ยวขึ้นมาใหม่จำนวน 4 เพลงได้ จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าครูระติ วิเศษสุรการ มีทักษะการเลียนแบบครูจนสามารถพัฒนาเป็นอัตลักษณ์การบรรเลงจะเข้ของตนเองได้

ครุระตี วิเศษสุรการ เป็นผู้มึรสนิยมทางดนตรี โดยมีวิจารณ์ญาณในการเลือกความรู้ที่ตรงกับรสนิยมของตนเอง ดังที่ศักรินทร์ สุ่มบุญ (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2561) ได้กล่าวไว้ว่า ครูแสวง อกัยวงศ์ ได้แต่งเพลงเดี่ยวให้ครุระตี วิเศษสุรการ ไว้จำนวนมาก เช่น เพลงแขกมอญ เพลงทยอยเดี่ยว เพลงกราวใน เถา เพลงสารถิ เพลงจีนขิมใหญ่ แต่ครุระตี วิเศษสุรการ ขึ้นชอบและจำได้แค่เพียงเดี่ยว คือ เพลงจีนขิมใหญ่ ดังนั้นความมึรสนิยมจึงเป็นอีกลักษณะหนึ่งของครุระตี วิเศษสุรการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของศิลปินที่แท้จริง ตามที่หลวงวิจิตรวาทการ (2550) ได้กล่าวถึงลักษณะของศิลปินไว้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การมีทักษะในการเลียนแบบ การเลียนแบบเป็นขั้นตอนแรกของการต่อยอดในการทำงานศิลปะ มีความจำเป็นจะต้องเอาอย่างผู้อื่นก่อน เมื่อทำได้เท่าที่ผู้อื่นทำแล้ว จึงสร้างงานของตนเองให้ดีกว่าที่คนอื่นทำต่อไป ประการที่สอง การมีรสนิยมที่ดี ผู้มีรสนิยมที่ดีแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี เป็นอารยชน และเป็นผู้ที่มีความเจริญก้าวหน้า แต่รสนิยมไม่สามารถสอนกันได้อย่างสะดวก

จากข้อมูลข้างต้น จึงกล่าวสรุปได้ว่าครุระตี วิเศษสุรการ เป็นศิลปินที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชีวิตประวัติของครุระตี วิเศษสุรการ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อการวางแผนการศึกษาทางดนตรีของผู้เรียนในปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนดนตรีควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กโดยผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างนักดนตรีที่ประสบความสำเร็จ แต่การนำผลการศึกษาไปใช้ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมด้วย
2. กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าในอดีตรูปแบบการถ่ายทอดที่ลึกซึ้ง แต่การเรียนการสอนในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าควรประยุกต์นำนวัตกรรมการศึกษาในปัจจุบันมาใช้ควบคู่กับการรักษากระบวนการถ่ายทอดแบบโบราณที่นำไปสู่ความซาบซึ้งระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าของลูกศิษย์ของครุระตี วิเศษสุรการ เพิ่มเติม เพราะว่าการวิจัยจะทำให้เห็นถึงรูปแบบการถ่ายทอดที่พัฒนาต่อยอดจากเดิม ซึ่งเป็นการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อนำเสนอการส่งต่อความรู้จากรุ่นสู่รุ่น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทเพลงของครุระตี วิเศษสุรการ โดยเฉพาะ เนื่องจากบทเพลงของครุระตี วิเศษสุรการ มีจำนวนมากและมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน อีกทั้งยังมีความไพเราะที่โดดเด่น การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีจะทำให้เข้าใจบทเพลงอย่างลึกซึ้งได้

รายการอ้างอิง

- ทวีสิทธิ์ ไทรวิจิตร. (2522). *สังคีตนิยม*. กรุงเทพมหานคร: พีระพัฒนา.
- นิภา อภัยวงศ์. (2531). *ส.สุรางคศิลป์กับคุณระติ วิเศษสุรการ*. ใน *อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นางระติ วิเศษสุรการ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประยูรวงศ์ จำกัด.
- พระยาอนุมานราชธน. (2498). *เชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- มนตรี ตราโมท. (2535). *ปาฐกถาชุด “สิรินธร” ครั้งที่ 6 เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยในยุครัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสีพันธุ์ แข็งขัน. (2552). *ภาพสะท้อนจากวัฒนธรรมดนตรีไทย*. ใน *לבן פורמ דאנעם קליפס*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต อาชนิจกุล. (2555). *การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นอัจฉริยภาพ*. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพรส (1989).
- หลวงวิจิตรวาทการ. (2555). *กำลังความคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). *วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2543). *แผนที่สู่การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.